

II. A regressu in Galilæam usque ad saturationem quinque milium, 4, 12—14, 12.

1. Regressus in Galilæam, 4, 12—23.

¹² Cum autem audisset Iesus quod Ioannes traditus esset, ^acessit in Galilæam: ¹³ et, relicta civitate Nazareth, venit, et habitavit in Capharnaum maritima, in finibus Zabulon, et Nephthalim: ¹⁴ ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam:

¹⁵ ^bTerra Zabulon, et terra Nephthalim, via maris trans Iordanem, Galilæa gentium:

¹⁶ populus, qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnam:

et sedentibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis.

¹⁷ ^cExinde cœpit Iesus prædicare, et dicere: Pœnitentiam agite: appropinquavit enim regnum cœlorum.

¹⁸ Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilææ, ^dvidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, et Andream fratrem eius, mittentes rete in mare, (erant enim piscatores) ¹⁹ et ait illis: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum.

²⁰ At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. ²¹ Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedæi, et Ioannem fratrem eius in navi cum Zebedæo patre eorum, reficientes retia sua: et vocavit eos. ²² Illi autem statim relictis retibus et patre, secuti sunt eum.

²³ Et circuibat Iesus totam Galilæam, docens in synagogis eorum, et prædicans evangelium regni: et sanans omnem languorem, et omnem infirmitatem in populo.

2. Oratio in monte habita, 4, 24—7, 29.

²⁴ Et abiit opinio eius in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes male habentes, variis languoribus, et tormentis comprehensos, et qui dæmonia habebant, et lunaticos, et paralyticos, et curavit eos: ²⁵ ^eet secutæ sunt eum turbæ multæ de Galilæa, et Decapoli, et de Ierosolymis, et de Iudæa, et de trans Iordanem. **5.** ¹ Videns autem Iesus turbas, ascendit in montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, ² et aperiens os suum docebat eos dicens:

³ ^fBeati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum cœlorum.

⁴ ^gBeati mites: quoniam ipsi possidebunt terram.

⁵ ^hBeati, qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur.

⁶ Beati, qui esuriunt, et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur.

⁷ Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur.

⁸ ⁱBeati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt.

⁹ Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur.

¹⁰ ^kBeati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum cœlorum.

¹¹ Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me: ¹² gaudete, et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos.

¹³ Vos estis sal terræ. ¹Quod si sal evanuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, et conculcetur ab hominibus. ¹⁴ Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita. ¹⁵ ^mneque accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum ut luceat omnibus, qui in domo sunt. ¹⁶ ⁿSic luceat lux vestra coram hominibus: ut videant opera vestra bona, et glorificent patrem vestrum, qui in cælis est.

¹⁷ Nolite putare quoniam veni solvere legem, aut prophetas: non veni solvere, sed adimplere. ¹⁸ ^oAmen quippe dico vobis, donec transeat cælum et terra, iota

¹² ^aMc 1, 14; Lc 4, 14; Io 4, 43. — ¹⁵ ^bIs 9, 1. — ¹⁷ ^cMc 1, 15. — ¹⁸ ^dMc 1, 16; Lc 5, 2. — ²⁵ ^eMc 3, 7; Lc 6, 17. — ⁵, ³ ^fLc 6, 20. — ⁴ ^gPs 36, 11. — ⁵ ^hIs 61, 2. — ⁸ ⁱPs 23, 4. — ¹⁰ ^k1 Ptr 2, 20; 3, 14; 4, 14. — ¹³ ^lMc 9, 49; Lc 14, 34. — ¹⁵ ^mMc 4, 21; Lc 8, 16; 11, 33. — ¹⁶ ⁿ1 Ptr 2, 12. — ¹⁸ ^oLc 16, 17.

unum, aut unus apex non præteribit a lege, donec omnia fiant. ¹⁹ ^aQui ergo solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cælorum: qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. ²⁰ Dico enim vobis, quia nisi abundaverit iustitia vestra ^bplus quam Scribarum, et Phariseorum, non intrabitis in regnum cælorum.

²¹ Audistis quia dictum est antiquis: ^cNon occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. ²² Ego autem dico vobis: quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, ^draca: reus erit concilio. Qui autem dixerit, ^efatue: reus erit gehennæ ignis. ²³ Si ergo offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te: ²⁴ relinque ibi munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum. ²⁵ ^dEsto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo: ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro: et in carcerem mittaris. ²⁶ Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.

²⁷ Audistis quia dictum est antiquis: ^eNon mœchaberis. ²⁸ Ego autem dico vobis: quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est eam in corde suo. ²⁹ ^fQuod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, et proice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. ³⁰ Et si dextra manus tua scandalizat te, abscide eam, et proice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam. ³¹ Dictum est autem: ^gQuicumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudiî. ³² Ego autem dico vobis: ^hQuia omnis, qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam mœcham: et qui dimissam duxerit, adulterat.

³³ Iterum audistis quia dictum est antiquis: ⁱNon periurabis: reddes autem Domino iuramenta tua. ³⁴ Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per cælum, quia thronus Dei est: ³⁵ neque per terram, quia scabellum est pedum eius: neque per Ierosolymam, quia civitas est magni regis: ³⁶ neque per caput tuum iuraveris, quia non potes unum capillum album facere, aut nigrum. ³⁷ ^kSit autem sermo vester, est, est: non, non: quod autem his abundantius est, a malo est.

³⁸ Audistis quia dictum est: ^lOculum pro oculo, et dentem pro dente. ³⁹ Ego autem dico vobis, non resistere malo: ^msed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi et alteram: ⁴⁰ ⁿet ei, qui vult tecum iudicio contendere, et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium. ⁴¹ et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo et alia duo. ⁴² ^oQui petit a te, da ei: et volenti mutuari a te, ne avertaris.

⁴³ Audistis quia dictum est: ^pDiliges proximum tuum, et odio habebis inimicum tuum. ⁴⁴ Ego autem dico vobis: ^qDiligite inimicos vestros, ^rbenefacite his, qui oderunt vos: ^set orate prosequentibus, et calumniantibus vos: ⁴⁵ ut sitis filii patris vestri, qui in cælis est: qui solem suum oriri facit super bonos, et malos: et pluit super iustos et iniustos. ⁴⁶ Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et publicani hoc faciunt? ⁴⁷ Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne et ethnici hoc faciunt? ⁴⁸ Estote ergo vos perfecti, sicut et pater vester cælestis perfectus est.

6. ¹ Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum, qui in cælis est.

² Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis, et in vicis, ut honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. ³ Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: ⁴ ut sit eleemosyna tua in abscondito, et pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

¹⁹ ^aIac 2, 10. — ²⁰ ^bLc 11, 39. — ²¹ ^cEx 20, 13; Dt 5, 17. — ²⁵ ^dLc 12, 58. — ²⁷ ^eEx 20, 14. — ²⁹ ^fInf 18, 9; Mc 9, 46. — ³¹ ^gDt 24, 1; Inf 19, 7. — ³² ^hMc 10, 11; Lc 16, 18; 1 Cor 7, 10. — ³³ ⁱEx 20, 7; Lv 19, 12; Dt 5, 11. — ³⁷ ^kIac 5, 12. — ³⁸ ^lEx 21, 24; Lv 24, 20; Dt 19, 21. — ³⁹ ^mLc 6, 29. — ⁴⁰ ⁿ1 Cor 6, 7. — ⁴² ^oDt 15, 8. — ⁴³ ^pLv 19, 18. — ⁴⁴ ^qLc 6, 27. — ^rRom 12, 20. — ^sLc 23, 34; Act 7, 59.

de homicidio, ira, reconciliatione.

de adulterio, concupiscentia, divortio.

de iure iurando.

de talione.

de caritate inimicorum.

de pura intentione.

de eleemosyna.

⁷ aPetite, et dabitur vobis: quærite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. ⁸ Omnis enim, qui petit, accipit: et qui quærit, invenit: et pulsanti aperietur. ⁹ Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? ¹⁰ Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? ¹¹ Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester, qui in cælis est, dabit bona petentibus se?

¹² bOmnia ergo quæcumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Hæc est enim lex, et Prophetæ.

¹³ cIntrate per angustam portam: quia lata porta, et spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. ¹⁴ Quam angusta porta, et arcta via est, quæ ducit ad vitam: et pauci sunt, qui inveniunt eam!

¹⁵ Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: ¹⁶ da fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? ¹⁷ Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. ¹⁸ Non potest arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere: ¹⁹ eOmnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. ²⁰ Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.

²¹ fNon omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. ²² Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, et in nomine tuo dæmonia eiecimus, et in nomine tuo virtutes multas fecimus? ²³ Et tunc confitebor illis: Quia numquam novi vos: hdiscedite a me, qui operamini iniquitatem.

²⁴ iOmnis ergo, qui audit verba mea hæc, et facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui ædificavit domum suam supra petram, ²⁵ et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et non cecidit: fundata enim erat super petram. ²⁶ Et omnis, qui audit verba mea hæc, et non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam: ²⁷ et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina illius magna.

²⁸ Et factum est: cum consummasset Iesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrina eius. ²⁹ kErat enim docens eos sicut potestatem habens, et non sicut Scribæ eorum, et Pharisæi.

3. Editio miraculorum variorum, 8, 1—9, 35.

⁸. ¹ Cum autem descendisset de monte, sequutæ sunt eum turbæ multæ: ² let ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. ³ Et extendens Iesus manum, tetigit eum, dicens: Volo. Mundare. Et confestim mundata est lepra eius. ⁴ Et ait illi Iesus: Vide, nemini dixeris: sed vade, mostende te sacerdoti, et offer munus, quod præcepit Moyses, in testimonium illis.

⁵ nCum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, ⁶ et dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, et male torquetur. ⁷ Et ait illi Iesus: Ego veniam, et curabo eum. ⁸ Et respondens Centurio, ait: oDomine non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus. ⁹ Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, et dico huic: Vade, et vadit: et alii, Veni, et venit: et servo meo, Fac hoc, et facit. ¹⁰ Audiens autem Iesus miratus est, et sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israel. ¹¹ Dico autem vobis, quod multi pab Oriente, et Occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Iacob in regno cælorum: ¹² filii autem regni eiicientur in tenebras exteriores:

⁷ aInf 21, 22; Mc 11, 24; Lc 11, 9; Io 14, 13; Iac 11, 6. — ¹² bTob 4, 16; Lc 6, 31. — ¹³ cLc 13, 24. — ¹⁶ aLc 6, 44. — ¹⁹ eSup 3, 10. — ²¹ fInf 25, 11. — ²² gAct 13, 13. — ²³ hPs 6, 9; Inf 25, 41; Lc 13, 27. — ²⁴ iLc 6, 47 s; Rom 2, 13; Iac 1, 22. — ²⁹ kMc 1, 22; Lc 4, 32. — ⁸, ² lMc 1, 40; Lc 5, 12. — ⁴ mLv 14, 2. — ⁵ nLc 7, 1. — ⁸ oLc 7, 6. — ¹¹ pMal 1, 11.